CZU: 343.37:339.56.055:662.767 **http://doi.org/10.59295/sum3(163)2023_05**

INFRACȚIUNILE SĂVÂRȘITE PE PIAȚA GAZELOR NATURALE: UN NOU SUBGRUP DE INFRACȚIUNI ECONOMICE

Vitalie STATI
Universitatea de Stat din Moldova

Liberalizarea pieței gazelor naturale în Republica Moldova a determinat completarea Legii nr.108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale în corespundere cu prevederile Regulamentului (UE) nr.1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25.10.2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie. Apariția unor noi relații sociale economice (și anume – a relațiilor sociale cu privire la integritatea și transparența pieței de gaze naturale) a condiționat completarea Codului penal cu articolele 244[2] „Manipularea pe piața gazelor naturale” și 244[3] „Utilizarea abuzivă a informaţiilor privilegiate pe piaţa gazelor naturale”. În studiul de față sunt analizate elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de aceste articole: obiectul infracțiunii; latura obiectivă a infracțiunii; latura subiectivă a infracțiunii; subiectul infracțiunii. Interpretarea art. 244[2] și 244[3] CP RM se face cu luarea în considerare a normelor de referință extrapenale.

Cuvinte-cheie: *piața gazelor naturale, manipulare pe piața gazelor naturale, produse energetice angro, tranzacție; ordin de tranzacționare, înşelăciune; informații false, informații privilegiate, utilizarea abuzivă a informaţiilor privilegiate, daune în proporţii deosebit de mari.*

OFFENSES COMMITTED ON THE NATURAL GAS MARKET: A NEW SUBGROUP OF ECONOMIC OFFENSES

The liberalization of the natural gas market in the Republic of Moldova determined the completion of Law no. 108 of 27 May 2016 regarding natural gas in accordance with the provisions of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency. The emergence of new economic social relations (*viz.* social relations regarding the integrity and transparency of the natural gas market) conditioned the completion of the Criminal Code with articles 244[2] „Manipulation on the natural gas market” and 244[3] „Abusive use of inside information on the natural gas market”. In the present study the constitutive elements of the offenses provided by these articles are analyzed: the object of the offense; the objective side of the offense; the subjective side of the offense; the subject of the offense. The interpretation of art. 244[2] and 244[3] of the Criminal Code of the Republic of Moldova is done taking into account the extra-penal reference norms.

Keywords: *the natural gas market, manipulation on the natural gas market, wholesale energy products; transaction, trading order, fraud; false information, inside information, abusive use of inside information, damage on an especially large scale.*

Introducere

Legea nr. 249 din 29.07.2022 cu privire la modificarea unor acte normative [1] (în continuare – Legea nr. 249/2022) a intrat în vigoare la 10.08.2022. Prin această lege, Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) a fost completat cu articolele 244[2] „Manipularea pe piața gazelor naturale” și 244[3] „Utilizarea abuzivă a informaţiilor privilegiate pe piaţa gazelor naturale”. Din tota informativă la proiectul, care stă la baza Legii nr.249/2022, aflăm că acest amendament a fost efectuat pentru „asigurarea implementării corespunzătoare a modificărilor și completărilor la Legea cu privire la gazele naturale” [2].

Într-adevăr, prin Legea nr. 249/2022 au fost operate anumite completări nu doar în legea penală, ci și în Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale (în continuare – Legea nr. 108/2016). Printre dispozițiile Legii nr. 108/2016, care au apărut în rezultatul intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022, se evidențiază următoarele:

• „Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sunt următoarele: [...] asigurarea integrității și

transparenței pieței gazelor naturale, inclusiv prin [...] stabilirea interdicțiilor referitoare la manipularea pieței și la tranzacțiile bazate pe informații privilegiate [...]" [3] (lit. d^1) alin. (2) art. 3);

• „Persoanelor fizice sau juridice care dețin informații privilegiate li se interzice: [...] să folosească aceste informații pentru a dobândi, înstrăina sau pentru a încerca să dobândească ori să înstrăineze, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză" [3] (lit. a) alin. (1) art. 97^1);

• „Se interzice manipularea sau tentativa de manipulare a pieței gazelor naturale" [3] (alin. (1) art. 97^4);

• „În sensul prezentei legi, manipularea pieței include una dintre următoarele acțiuni: 1) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro: a) care oferă sau sunt susceptibile de a oferi indicații false sau înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; b) care stabilesc sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea uneia sau mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacţionare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin de tranzacționare sunt conforme cu practicile de piață admise pe respectiva piață angro a gazelor naturale; c) care utilizează sau prin care se încearcă utilizarea unui instrument fictiv sau a unei alte forme de înșelăciune sau abuz de încredere, care transmit sau sunt de natură să transmită informații false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; 2) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informații care oferă ori sunt susceptibile de a oferi mesaje false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro, inclusiv răspândirea de zvonuri și difuzarea de informații false sau înșelătoare, dacă persoana care a difuzat informațiile știa sau trebuia să știe că acestea sunt false sau înșelătoare" [3] (alin. (1) art. 97^4).

Aceste dispoziții, cu care a fost completată Legea nr.108/2016, au fost inspirate de anumite prevederi ale Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25.10.2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie (în continuare – Regulamentului (UE) nr. 1227/2011):

• „Persoanelor care dețin informații privilegiate referitoare la un produs energetic angro li se interzice: [...] să folosească respectivele informații pentru a dobândi, a ceda sau pentru a încerca să dobândească sau să cedeze, pentru sine sau pentru o terță parte, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză" [4] (lit. a) alin. (1) art. 3);

• „Se interzice manipularea sau tentativa de manipulare a pieței pe piețele angro de energie" [4] (art. 5);

• „Statele membre stabilesc normele cu privire la sancțiunile aplicabile în cazul încălcării prezentului regulament și iau toate măsurile necesare pentru a asigura punerea în aplicare a acestora. Sancțiunile prevăzute trebuie să fie eficiente, disuasive și proporționale și să reflecte natura, durata și gravitatea încălcărilor, daunele produse consumatorilor și beneficiile potențiale obținute de pe urma tranzacțiilor bazate pe informații privilegiate și a manipulării pieței" [4] (teza 1 art. 18).

Observăm că Regulamentul (UE) nr. 1227/2011) nu recomandă în mod expres incriminarea faptelor săvârșite pe piața gazelor naturale. O astfel de incriminare este sugerată doar implicit. Incriminând faptele săvârșite pe piața gazelor naturale, legiuitorul moldovean a acceptat abordarea promovată, de exemplu, de legiuitorul britanic. Or, Regulamentul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord din 2015 privind integritatea și transparența pieței de energie electrică și de gaze stabilește sancțiuni penale pentru: infracțiunile de utilizare a informațiilor privilegiate în legătură cu produse energetice angro (art.3); infracțiunile de manipulare a pieței de produse energetice angro (art. 4) [5]. Pentru comparație, legiuitorul român are o altă abordare. Astfel, Legea României nr. 123 din 10.07.2012 a energiei electrice și a gazelor naturale (în continuare – Legea României nr. 123/2012) prevede în pct. 42 alin. (1) art. 93: „Constituie contravenții următoarele fapte: [...] nerespectarea de către participanții la piață a obligațiilor ce le revin în temeiul prevederilor art.3 alin. (1)-(2) lit. e) și art. 5 din Regulamentul (UE) nr. 1227/2011" [6]. De precizat că, în corespundere cu lit. g) alin .(2) art. 93 al Legii României nr. 123/2012, pentru fapta în cauză, doar persoanele juridice pot fi sancționate cu „amendă între 5% și 10% din cifra de afaceri a anului anterior aplicării sancționării" [6].

În alt context, observăm o anumită similitudine între formulările din art. 244^2 și 244^3 CP RM, pe de o parte, și formulările din art. 245^1 („Manipularea pe piaţa de capital") și art. 245^3 („Utilizarea abuzivă a

informaţiilor privilegiate pe piaţa de capital”) CP RM, pe de altă parte. Singura deosebire notabilă este că infracțiunile, prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, sunt săvârșite pe piața gazelor naturale, nu pe piața de capital. Similitudinile sesizate sunt firești, având la bază circumstanțele consemnate în art. (8) din preambulul Regulamentului (UE) nr. 1227/2011: „Tranzacțiile cu instrumente derivate, care ar putea fi regularizate în natură sau financiar, și cele cu mărfuri sunt folosite împreună pe piețele angro de energie. Prin urmare, este important ca definițiile tranzacției bazate pe informații privilegiate și ale manipulării pieței, care constituie abuz de piață, să fie compatibile între piețele instrumentelor derivate și piețele de mărfuri. Prezentul regulament ar trebui să se aplice, în principiu, tuturor tranzacțiilor încheiate și, în același timp, ar trebui să țină seama de caracteristicile specifice ale piețelor angro de energie” [4].

După această notă introductivă, în cele ce urmează vor fi analizate infracțiunile prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM.

Rezultate obținute și discuții

1. Manipularea pe piața gazelor naturale

În art. 244[2] CP RM este stabilită răspunderea pentru infracţiunea de manipulare pe piața gazelor naturale, adică pentru acțiunea de manipulare pe piața gazelor naturale prin cel puțin una dintre următoarele modalități, dacă aceasta a cauzat daune în proporții deosebit de mari:

a) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care oferă sau este susceptibil de a oferi indicații false sau înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

b) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care stabilește sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea uneia sau a mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unuia sau mai multor produse energetice angro;

c) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care utilizează un instrument fictiv sau o altă formă de înșelăciune sau abuz de încredere, care transmite sau este de natură să transmită informații false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

d) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informații care oferă sau sunt susceptibile de a oferi mesaje false cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro, dacă persoana care a difuzat informațiile știa sau trebuia să știe că acestea sunt false.

Din denumirea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 și din dispozițiile de la art. (2), (10), (17), (21), (25) și (32) din preambulul acestui Regulament, din dispoziția de la lit. d[1]) alin. (2) art. 3 și din denumirea Secțiunii a 2-a din Capitolul XIII al Legii nr. 108/2016, putem deduce că *obiectul juridic de subgrup* al infracțiunilor, prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea și transparența pieței de gaze naturale.

Derivând din acest obiect, *obiectul juridic special* al infracțiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, îl formează relaţiile sociale cu privire la integritatea și transparența pieței de gaze naturale, condiționate de activitatea onestă, fără manipulare, pe această piață.

Așadar, relațiile sociale, apărate împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, se desfășoară pe piața de gaze naturale. Potrivit art. 2 al Legii nr. 108/2016, prin „piaţă a gazelor naturale” se înțelege „cadrul organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanţii la piaţă şi de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue şi fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale” [3]. Din alin. (1) art. 92 al aceleiași legi rezultă că piaţa gazelor naturale „este compusă din piaţa angro a gazelor naturale şi piaţa cu amănuntul a gazelor naturale” [3]. În art. 244[2] și 244[3] CP RM se recurge la sintagmele „tranzacționare cu produse energetice angro”, „oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro” și „intenţia de a dobândi sau înstrăina [...] produse energetice angro”. Singura concluzie, care se impune, este că infracțiunile, prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, sunt săvârșite pe piața angro a gazelor naturale. În acord cu alin. (1) art. 94 al Legii nr. 108/2016, pe piaţa angro a gazelor naturale se efectuează „tranzacţiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacţiile de import sau export, tranzacţiile de vânzare-cumpărare a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie, operatorii depozitelor de stocare şi furnizorii” [3].

Obiectul imaterial al infracţiunii specificate la art. 244[2] CP RM îl pot reprezenta: 1) informațiile false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; 2) informațiile care oferă sau sunt susceptibile de a oferi mesaje false cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro. Observăm că astfel de informații vizează produsele energetice angro. Conform art. 2 al Legii nr.108/2016, prin „produse energetice angro" se are în vedere „următoarele tipuri de contracte și instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacționare: a) contractele de furnizare a gazelor naturale, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice[1]; b) contractele de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice; c) contractele de furnizare și de prestare a serviciului de distribuție a gazelor naturale consumatorilor finali cu o capacitate de consum mai mare de 600 GWh/an" [3].

Victimă a infracţiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, este acel participant la piața angro a gazelor naturale, care suportă daune în proporții deosebit de mari în rezultatul participării la o tranzacţie de vânzare-cumpărare a gazelor naturale (inclusiv la o tranzacţie de import sau export) ori la o tranzacţie de vânzare-cumpărare a produselor conexe.

În acest sens, preambulul Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 prevede, *inter alia*: „(13) Manipularea piețelor angro de energie presupune acțiuni ale persoanelor care fac în mod artificial ca prețurile să fie la un nivel care nu este justificat de forțele pieței ale cererii și ofertei, inclusiv disponibilitatea efectivă a capacității de producție, înmagazinare sau transport și cererea efectivă. [...] (14). Exemplele de cazuri de manipulare a pieței și încercări de manipulare a pieței includ comportamentul unei persoane, sau al mai multor persoane care acționează în mod concertat, pentru a-și asigura o poziție dominantă asupra ofertei sau cererii unui produs energetic angro, având drept efect stabilirea directă sau indirectă a prețului sau crearea altor condiții de tranzacționare inechitabile; și oferirea, cumpărarea sau vânzarea de produse energetice angro având ca scop, intenție sau rezultat *inducerea în eroare a participanților la piață care acționează pe baza prețurilor de referință* (evid. ns.)" [4].

În conformitate cu art. 2 al Legii nr. 108/2016, prin „participant la piața gazelor naturale" se înțelege „persoana fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale" [3]. Așa cum am menționat *supra*, infracțiunea, prevăzută la art. 244[2] CP RM, este comisă pe piața angro a gazelor naturale. Din alin. (1) art. 94 al Legii nr. 108/2016 rezultă că participanți la piața angro a gazelor naturale sunt: producătorii[2]; operatorii sistemelor de transport[3]; operatorii sistemelor de distribuţie[4]; operatorii depozitelor de stocare[5]; furnizorii[6].

---

[1] Comunitatea Energetică este o organizație internațională formată din Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană, Albania, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Republica Macedonia de Nord și Kosovo. Moldova, Muntenegru, Serbia și Ucraina sunt cunoscute drept părți contractante.

Republica Moldova a aderat la Tratatul de constituire a Comunităţii Energetice în rezultatul adoptării Legii nr.117 din 23.12.2009, care a intrat în vigoare la 22.01.2010.*

* Legea nr. 117 din 23.12.2009 pentru aderarea Republicii Moldova la Tratatul de constituire a Comunității Energetice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 8-10.

Potrivit art. 2 al Legii nr. 108/2016, producător se consideră „întreprinderea de gaze naturale titulară de licenţă pentru producerea gazelor naturale, care desfăşoară activitatea de extragere a gazelor ca zăcământ natural pe teritoriul Republicii Moldova sau care produce gaze în mod artificial".*

* Legea nr.108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

[3] În corespundere cu art. 2 al Legii nr. 108/2016, prin „operator al sistemului de transport" se înțelege „întreprinderea de gaze naturale titulară de licenţă pentru transportul gazelor naturale, care dispune de reţele de transport al gazelor naturale, îndeplineşte funcţii de transport al gazelor naturale şi este responsabilă de exploatarea, întreţinerea, modernizarea, inclusiv retehnologizarea, şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale şi a interconexiunilor, precum şi de asigurarea capacităţii reţelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale".*

* Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

Astfel de persoane trebuie să fie înregistrate în modul prevăzut de lege. Potrivit alin. (1) art. 94[1] al Legii nr. 108/2016, „participanții la piața angro a gazelor naturale, care efectuează tranzacții cu produse energetice angro sau care manifestă interesul de a participa la astfel de tranzacții prin intermediul notificărilor de tranzacționare, sunt obligați să se înregistreze în Registrul participanților la piața angro” [3]. În conformitate cu lit. a[1]) alin. (3) art. 7 al aceleiași legi, „în domeniul reglementării pieţei gazelor naturale şi a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenţia [Naţională pentru Reglementare în Energetică] (în continuare – ANRE – *n.a.*) [...] înregistrează participanții la piața angro a gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege” [3].

În altă ordine de idei, *latura obiectivă* a infracțiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, include următoarele trei semne:

1) fapta prejudiciabilă exprimată în acţiune;

2) urmările prejudiciabile constând în daune în proporţii deosebit de mari;

3) legătura cauzală dintre fapta prejudiciabilă şi urmările prejudiciabile.

Acțiunea prejudiciabilă, specificată la art. 244[2] CP RM, cunoaşte următoarele patru modalităţi normative cu caracter alternativ:

a) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care oferă sau este susceptibil de a oferi indicații false sau înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

b) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care stabilește sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea uneia sau a mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unuia sau mai multor produse energetice angro;

c) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro care utilizează un instrument fictiv sau o altă formă de înșelăciune sau abuz de încredere, care transmite sau este de natură să transmită informații false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro;

d) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informații care oferă sau sunt susceptibile de a oferi mesaje false cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro, dacă persoana care a difuzat informațiile știa sau trebuia să știe că acestea sunt false.

În continuare vor fi analizate cele mai relevante aspecte care vizează aceste modalități normative.

Astfel, la lit.a) art. 244[2] CP RM se folosește sintagma „indicații false sau înșelătoare”. În nota de îndrumare ACER nr. 1/2017 privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se arată: „Oferind altor participanți pe piață o reprezentare înșelătoare a lichidității, a prețului, a volatilității prețurilor sau creând o așteptare cu privire la potențialele modificări ale cererii sau ofertei disponibile, o tranzacție [...] poate determina alți participanți la piață să acționeze într-un mod pe care nu l-ar fi luat în considerare în absența acelei tranzacții. [...] Această impresie falsă sau greșită ar putea determina alți participanți la piață să ia decizii de tranzacționare bazate pe informații înșelătoare” [7].

La lit. b) art. 244[2] CP RM se recurge la sintagma „stabilirea, în mod artificial [...] a prețului”. În Nota

[4] Conform art. 2 al Legii nr. 108/2016, operator al sistemului de distribuţie este „întreprinderea de gaze naturale titulară de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale, care dispune de reţele de distribuţie a gazelor naturale, îndeplineşte funcţii de distribuţie a gazelor naturale şi este responsabilă de exploatarea, întreţinerea, modernizarea, inclusiv retehnologizarea, şi dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale în anumite zone, precum şi de asigurarea capacităţii reţelelor de distribuţie a gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuţie a gazelor naturale”.

* Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

[5] Potrivit art. 2 al Legii nr. 108/2016, operator al depozitului de stocare se consideră „întreprinderea de gaze naturale titulară de licenţă pentru stocarea gazelor naturale, care dispune de depozit de stocare pe care îl exploatează în legătură cu desfăşurarea activităţii de stocare a gazelor naturale”.

* Legea nr.108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

[6] În corespundere cu art. 2 al Legii nr. 108/2016, prin „furnizor” se are în vedere „întreprinderea de gaze naturale titulară de licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, care furnizează gaze naturale în condiţiile prezentei legi”.*

de îndrumare ACER[7] nr. 1/2017 privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se menționează: „Caracterul artificial presupune că prețul ar trebui să devieze de la nivelul prețului în absența oricărei manipulări (adică de la prețul de referință), indiferent de mărimea abaterii [...]. Se va considera că prețul este artificial dacă acesta nu corespunde interacțiunii autentice dintre cerere și ofertă, care reflectă fundamentele pieței" [7]. În același registru, în Ghidul ACER privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se relevă: „Termenul „artificial" presupune că nivelul prețului unui produs energetic angro nu corespunde cu cel care ar fi rezultat dintr-o interacțiune echitabilă și competitivă între cerere și ofertă de pe piața respectivă, reflectând fundamentele pieței [...]. Un preț artificial poate să determine alți participanți la piață să emită ordine de tranzacționare sau să inițieze tranzacții la prețuri care diferă de cele care ar predomina în absența comportamentului manipulator, ceea ce poate duce la o nouă tendință de preț pe piață" [8].

În contextul modalității normative specificate la lit. b) art. 244[2] CP RM, este valabilă excepția stabilită în dispoziția de la lit. b) pct. 1) alin. (2) art. 97[4] al Legii nr. 108/2016: „În sensul prezentei legi, manipularea pieței include una dintre următoarele acțiuni: [...] efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro: [...] care stabilesc sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea uneia sau mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unuia sau mai multor produse energetice angro, *cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin de tranzacționare sunt conforme cu practicile de piață admise pe respectiva piață angro a gazelor naturale* (evid. ns.)" [3].

La lit. c) art. 244[2] CP RM se folosește sintagma „care utilizează un instrument fictiv sau o altă formă de înșelăciune sau abuz de încredere". În Ghidul ACER privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 atrage atenția următorul fragment: „În mod obișnuit, acest tip de manipulare a pieței nu se concentrează exclusiv pe anumite ordine de tranzacționare sau pe anumite tranzacții. Acesta se referă mai degrabă la ordinele plasate sau la tranzacțiile încheiate, privite ca parte a unui sistem mai mare în care ordinele/tranzacțiile „pe piață" se bazează pe o altă parte a schemei, care este „în afara pieței" [...]. Partea „în afara pieței" a strategiei poate consta în răspândirea de informații false sau înșelătoare, [...] dar și în întreprinderea de acțiuni care transmit indicații înșelătoare. Pot fi, de asemenea, recomandări de tranzacționare care sunt eronate sau părtinitoare" [8].

La lit. d) art. 244[2] CP RM se recurge la sintagma „difuzarea [...] unor informații care oferă sau sunt susceptibile de a oferi mesaje false". În Ghidul ACER privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se arată: „Termenul „informații" trebuie înțeles ca orice tip de informații [...], inclusiv zvonuri, știri false sau înșelătoare și/sau omiterea intenționată a unor fapte, precum și raportarea cu bună știință incorectă a informațiilor [...]. Difuzarea poate avea loc prin intermediul mass-media, inclusiv prin internet, sau prin orice alte mijloace (de exemplu, rețele sociale, camere de chat etc.). La fel, numărul de persoane cărora le este răspândită informația este irelevant" [8].

Lista de modalități normative ale acțiunii prejudiciabile, prevăzute la art. 244[2] CP RM, are un caracter exhaustiv și nu poate include alte modalități normative.

Încheind analiza laturii obiective a infracţiunii specificate la art. 244[2] CP RM, menţionăm că aceasta este o infracţiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii daunelor în proporţii deosebit de mari.

În această ordine de idei, consemnăm că, în art. 2 al Legii nr. 108/2016, este definită noțiunea „tentativă de manipulare a pieței": „[...] una dintre următoarele acțiuni: 1) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro cu intenția: a) de a oferi indicații false sau de a da semnale înșelătoare în ceea ce privește oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; b) de a stabili în mod artificial prețul unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care

* Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

[7] Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare a Energiei (ACER) este una dintre agențiile descentralizate ale Uniunii Europene.

persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin este conform cu practicile de piață admise pe respectiva piață a gazelor naturale; c) de a utiliza un instrument fictiv sau oricare altă formă de înșelăciune ori abuz de încredere care transmite sau este de natură să transmită informații ce nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; 2) difuzarea de informații, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, cu intenția de a oferi mesaje care nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro” [3]. O definiție similară este formulată în alin. 3 art. 2 al Regulamentului (UE) nr. 1227/2011. În legătură cu această din urmă definiție, M. Iancu, V. Soltan și A. Bunea exprimă următorul punct de vedere: „În timp ce elementul de bază în definiția noțiunii „manipulării prețeiˮ este efectul – real sau probabil – pe care anumite tipuri de comportament îl au asupra cererii, ofertei sau prețurilor [produselor energetice angro], elementul central în definiția noțiunii „tentativă de manipulare a prețeiˮ este intenția în spatele comportamentului, chiar dacă încercarea este nereușită” [9].

În contextul art. 244^2 CP RM, tentativa de manipulare pe piața gazelor naturale presupune că, din cauze independente de voința făptuitorului, nu s-au produs daunele în proporţii deosebit de mari. În acest caz, răspunderea se aplică în baza art. 27 și 244^2 CP RM.

Precizăm că dacă acțiunea prejudiciabilă prevăzută la art. 244^2 CP RM nu implică producerea daunelor în proporţii deosebit de mari, atunci nu poate fi aplicată răspunderea contravenţională. Aceasta deoarece în Codul contravenţional lipseşte o normă complementară cu art. 244^2 CP RM. În schimb, în asemenea cazuri, pot fi aplicate sancțiunile financiare prevăzute de alin. (3) art. 113^2 al Legii nr. 108/2016.

Latura subiectivă a infracțiunii, prevăzute la art. 244^2 CP RM, se caracterizează prin intenţie directă sau indirectă. De regulă, motivul acestei infracţiuni constă în interesul material.

Subiectul infracțiunii, specificate la art. 244^2 CP RM, este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii faptei a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepţia autorităţii publice).

În plus, subiectul trebuie să aibă calitatea specială de participant la piaţa angro a gazelor naturale, altul decât victima aceleiași infracțiuni. Ne-am referit la conținutul noțiunii „participant la piaţa angro a gazelor naturaleˮ mai sus, cu ocazia analizei caracteristicilor victimei infracțiunii prevăzute la art. 244^2 CP RM.

Din dispoziția de la alin. (6) art. 97^1 al al Legii nr. 108/2016 deducem că, în prezența modalității normative consemnate la lit. d) art. 244^2 CP RM, subiect al infracțiunii, specificate la art. 244^2 CP RM, poate fi, de asemenea, persoana care difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică. Într-un astfel de caz, persoana în cauză se află în oricare dintre următoarele ipostaze: 1) încalcă prevederile actelor normative care reglementează libertatea presei sau libertatea de exprimare în alte mijloace media; 2) obține, direct sau indirect, avantaje sau beneficii ca urmare a diseminării informațiilor în cauză; 3) difuzează informațiile respective cu intenția de a induce piața în eroare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro.

2. Utilizarea abuzivă a informaţiilor privilegiate pe piaţa gazelor naturale

În art. 244^3 CP RM este stabilită răspunderea pentru infracţiunea de utilizare abuzivă a informaţiilor privilegiate pe piaţa gazelor naturale, adică pentru utilizarea de către orice persoană a informațiilor privilegiate cu intenţia de a dobândi sau înstrăina, în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru o terță persoană, produse energetice angro la care se referă aceste informații, dacă aceasta a cauzat daune în proporţii deosebit de mari.

Obiectul juridic special al infracţiunii, specificate la art. 244^3 CP RM, îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea și transparența pieței de gaze naturale, condiționate de utilizarea onestă, fără abuzuri, a informațiilor privilegiate pe această piață.

Obiectul imaterial al infracţiunii analizate îl reprezintă informaţiile privilegiate.

Noțiunea „informații privilegiate” este definită în art. 2 al Legii nr.108/2016: „informații privilegiate – informații cu caracter exact care nu au fost făcute publice, care se referă în mod direct sau indirect la unul sau mai multe produse energetice angro și care, dacă ar fi făcute publice, ar putea influența în

mod semnificativ prețul produselor energetice angro”[8] [3]. Din această definiție rezultă că informațiile privilegiate îndeplinesc următoarele patru condiții: 1) au un caracter exact; 2) nu au fost făcute publice; 3) se referă în mod direct sau indirect la unul sau mai multe produse energetice angro; 4) dacă ar fi făcute publice, ar putea influența în mod semnificativ prețul produselor energetice angro.

Conform art. 2 al Legii nr.108/2016, prin „informații cu caracter exact” se înțeleg „informațiile care indică un ansamblu de circumstanțe existente sau despre care există motive justificate de a crede că vor exista, un eveniment care a avut loc sau despre care există motive justificate de a crede că va avea loc și care sunt suficient de precise pentru a duce la o concluzie în legătură cu efectul posibil al tuturor circumstanțelor sau al evenimentului asupra prețurilor la produsele energetice angro” [3].

Referitor la cea de-a doua condiție, în Ghidul ACER privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se menționează: „În general, informațiile sunt considerate a fi aduse la cunoștința publicului dacă acestea au fost puse [...] la dispoziția [...] unui număr nespecificat de participanți la piață [...]. Este suficient, dar și necesar, ca informațiile să fie puse la dispoziția tuturor participanților la piață în mod simultan, asigurându-se accesul egal la informații, astfel încât oricare dintre acești participanți să poată evalua informațiile. Acesta poate fi cazul, de exemplu, al utilizării unui sistem electronic general accesibil pentru diseminarea informațiilor [...]” [8].

Cât privește cea de-a treia condiție, la noțiunea „produse energetice angro” ne-am referit mai sus, în contextul analizei obiectului imaterial al infracţiunii specificate la art. 244[2] CP RM.

În fine, referitor la cea de-a patra condiție, în Ghidul ACER privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 se arată: „Simpla probabilitate a unui impact semnificativ asupra prețului este suficientă pentru a îndeplini această condiție, nefiind necesar ca influențarea semnificativă asupra prețului produselor energetice angro să aibă un caracter real. Evaluarea probabilității, ce caracterizează impactul asupra prețului, trebuie efectuată [...] de la caz la caz. Participantul la piață ar trebui să ia în considerare: efectul anticipat al informațiilor în lumina naturii acestora; specificul pieței; situația pieței la momentul evaluării” [8].

Victimă a infracţiunii, prevăzute la art. 244[3] CP RM, este acel participant la piața angro a gazelor naturale, care suportă daune în proporții deosebit de mari în rezultatul utilizării abuzive de către făptuitor a informaţiilor privilegiate. La noțiunea „participant la piața angro a gazelor naturale” ne-am referit anterior, cu ocazia analizei victimei infracţiunii prevăzute la art. 244[2] CP RM.

Latura obiectivă a infracţiunii specificate la art. 244[3] CP RM include următoarele trei semne:

1) fapta prejudiciabilă exprimată în acţiunea de utilizare a informaţiilor privilegiate;

2) urmările prejudiciabile constând în daune în proporţii deosebit de mari;

3) legătura cauzală dintre fapta prejudiciabilă şi urmările prejudiciabile.

Acțiunea de utilizare a informaţiilor privilegiate presupune profitarea de calitățile utile ale informaţiilor în cauză. Așa cum subliniază M. Iancu, V. Soltan și A. Bunea, „deținerea de informații privilegiate are ca rezultat un avantaj informațional inechitabil față de alte părți care nu cunosc astfel de informații și creează asimetrii informaționale între participanții pe piață [...]. Avantajul nedrept obținut din cunoașterea asimetrică a informațiilor [...] poate aduce un beneficiu persoanei implicate în această practică [...]” [9].

În conjunctura acțiunii prejudiciabile specificate la art. 244[3] CP RM, principala normă extrapenală de referinţă este lit.a) alin.(1) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016: „Persoanelor fizice sau juridice care dețin informații

[8] În această definiție găsim următoarea remarcă: „În sensul prezentei noțiuni, prin informații se înțelege: a) informațiile care trebuie făcute publice în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, cu Codul rețelelor de gaze naturale și cu Regulile pieței gazelor naturale; b) informațiile cu privire la capacitatea și utilizarea instalațiilor de utilizare, a instalațiilor de producere, a depozitelor de stocare sau a rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv informațiile cu privire la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora; c) informațiile care trebuie divulgate în conformitate cu prevederile actelor normative sau ale contractelor de pe piața angro a gazelor naturale, în măsura în care aceste informații ar putea avea un efect semnificativ asupra prețului produselor energetice angro; d) alte informații legate de piața gazelor naturale pe care un participant la piață ar putea să le folosească pentru a lua decizia de a efectua tranzacții legate de un produs energetic angro sau de a emite un ordin de tranzacționare cu un astfel de produs”.*

* Legea nr.108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.

privilegiate li se interzice: [...] să folosească aceste informații pentru a dobândi, înstrăina sau pentru a încerca să dobândească ori să înstrăineze, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză” [3]. Nerespectarea acestei interdicții intră sub incidenţa prevederii de la art. 244[3] CP RM.

Nu intră sub incidența acestei prevederi: divulgarea informațiilor privilegiate altei persoane (lit. b) alin. (1) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016); recomandarea altei persoane să dobândească sau să înstrăineze ori să determine altă persoană să dobândească sau să înstrăineze, în baza informațiilor privilegiate, produsele energetice angro la care se referă informațiile în cauză (lit. c) alin. (1) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016).

Precizăm că participantul la piața gazelor naturale este obligat să facă publice informațiile privilegiate, respectând condițiile prevăzute în art. 97[2] al Legii nr.108/2016. Refuzul de a publica informațiile privilegiate în termenele și modul, stabilite de ANRE, atrage aplicarea sancțiunilor financiare prevăzute de alin. (2) art. 113[2] al Legii nr. 108/2016.

Încheind analiza laturii obiective a infracţiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM, menţionăm că aceasta este o infracţiune materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii daunelor în proporţii deosebit de mari.

Procurarea sau deținerea informaţiilor privilegiate poate fi calificată ca pregătire de infracțiunea prevăzută la art. 244[3] CP RM, dacă este săvârșită în vederea: 1) utilizării acestor informații pentru a dobândi sau înstrăina, în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru o terță persoană, produse energetice angro la care se referă aceste informații; 2) cauzării de daune în proporţii deosebit de mari.

Dacă fapta nu implică producerea daunelor în proporţii deosebit de mari, nu poate fi aplicată răspunderea contravenţională. Or, în Codul contravenţional lipseşte o normă complementară cu art. 244[3] CP RM. În schimb, în asemenea cazuri, pot fi aplicate sancțiunile financiare prevăzute de alin. (3) art. 113[2] al Legii nr. 108/2016.

Latura subiectivă a infracţiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM se caracterizează prin intenţie directă. De regulă, motivul acestei infracţiuni constă în interesul material.

Scopul infracţiunii specificate la art. 244[3] CP RM este unul special: scopul de a dobândi sau înstrăina, în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru o terță persoană, produse energetice angro la care se referă aceste informații. În lipsa acestui scop, fapta nu poate fi calificată potrivit art. 244[3] CP RM.

Așa cum se desprinde din alin. (4) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, scopul infracţiunii, prevăzute la art. 244[3] CP RM, nu se referă la: „a) tranzacțiile realizate pentru a achita o obligație scadentă de dobândire sau înstrăinare a unor produse energetice angro, în cazul în care această obligație decurge dintr-un contract încheiat sau dintr-un ordin de tranzacționare emis înainte ca persoana vizată să intre în posesia unor informații privilegiate; b) tranzacțiile realizate de producătorii de gaze naturale sau de operatorii depozitelor de stocare al căror scop este de a-și acoperi pierderile imediate, cauzate de întreruperile neplanificate, dacă fără realizarea acestora participantul la piața gazelor naturale nu ar putea să-și îndeplinească obligațiile contractuale existente sau dacă astfel de acțiuni sunt întreprinse cu acordul operatorilor sistemelor de transport implicați în vederea asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului de gaze naturale. Producătorii de gaze naturale, operatorii depozitelor de stocare care realizează asemenea tranzacții sunt obligați să prezinte [ANRE] informații cu privire la tranzacțiile respective” [3].

Subiectul infracţiunii specificate art. 244[3] CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii faptei a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepţia autorităţii publice).

În dispoziția art. 244[3] CP RM, în raport cu subiectul infracțiunii, se folosește sintagma „orice persoană”. Dispoziția de la alin. (2) art .97[1] al Legii nr. 108/2016 dezvoltă această sintagmă: „Interdicțiile stabilite la alin.(1) se aplică următoarelor persoane care dețin informații privilegiate: a) membrilor organului administrativ, de conducere sau de supraveghere al unei întreprinderi; b) persoanelor care dețin cote în capitalul social al unei întreprinderi; c) persoanelor care au acces la informații prin exercitarea muncii, profesiei sau funcțiilor; d) persoanelor care au dobândit astfel de informații prin activități infracționale; e) persoanelor care cunosc sau trebuie să cunoască faptul că informațiile sunt privilegiate” [3]. Așadar, oricare dintre persoanele, specificate alin. (2) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, posedă calitatea de subiect al infracţiunii prevăzute art. 244[3] CP RM.

În acord cu alin. (3) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, nu poate avea această calitate „operatorul sistemului de transport la procurarea gazelor naturale în vederea asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului de gaze naturale conform obligațiilor ce îi revin potrivit art. 39” [3].

Așa cum se desprinde din dispoziția de la lit. c) alin. (4) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, nu poate avea calitatea de subiect al infracţiunii prevăzute art.244[3] CP RM nici „participantul la piața gazelor naturale care acționează în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, prevăzute în cap. XV, în cazul în care se constată apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale, iar mecanismele de piață pe întreg teritoriul țării au fost suspendate” [3].

În conformitate cu alin. (5) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, „în cazul în care persoana care deține informații privilegiate este o persoană juridică, interdicțiile stabilite la alin. (1) se aplică în egală măsură persoanelor fizice care participă în numele persoanei juridice respective la luarea deciziei privind realizarea tranzacției” [3]. Această prevedere este consonantă cu dispoziția de la alin. (5) art. 21 CP RM: „Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea persoanei fizice pentru infracţiunea săvârşită”.

Supra am afirmat că divulgarea informațiilor privilegiate altei persoane nu intră sub incidenţa prevederii de la art. 244[3] CP RM. Ca urmare, din perspectiva dispoziției de la lit. a) alin. (6) art. 97[1] al Legii nr. 108/2016, nu poate fi considerat subiect al infracţiunii, prevăzute art. 244[3] CP RM, persoana care difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică. O asemenea persoană poate avea rolul de complice la infracţiunea prevăzută art. 244[3] CP RM, dacă, prin divulgarea informațiilor privilegiate ajută o altă persoană să le utilizeze pentru: 1) a dobândi sau înstrăina, în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru o terță persoană, produse energetice angro la care se referă aceste informații; 2) a cauza daune în proporţii deosebit de mari.

Concluzii

Obiectul juridic de subgrup al infracțiunilor, prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea și transparența pieței de gaze naturale. Valorile sociale specifice apărate împotriva acestor infracțiunii sunt: activitatea onestă, fără manipulare, pe piața de gaze naturale (în cazul infracțiunii prevăzute la art. 244[2] CP RM); utilizarea onestă, fără abuzuri, a informațiilor privilegiate pe piața de gaze naturale (în cazul infracțiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM).

Obiectul imaterial al infracţiunii specificate la art. 244[2] CP RM îl pot reprezenta: 1) informațiile false sau înșelătoare cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro; 2) informațiile care oferă sau sunt susceptibile de a oferi mesaje false cu privire la oferta, cererea sau prețul produselor energetice angro. În cazul infracţiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM, obiectul imaterial îl reprezintă informaţiile privilegiate în accepțiunea art. 2 al Legii nr. 108/2016.

Victimă a infracţiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, este acel participant la piața angro a gazelor naturale, care suportă daune în proporții deosebit de mari în rezultatul participării la o tranzacţie de vânzare-cumpărare a gazelor naturale (inclusiv la o tranzacţie de import sau export) ori la o tranzacţie de vânzare-cumpărare a produselor conexe. În cazul infracţiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM, victimă este acel participant la piața angro a gazelor naturale, care suportă daune în proporții deosebit de mari în rezultatul utilizării abuzive de către făptuitor a informaţiilor privilegiate.

Infracțiunile, prevăzute la art. 244[2] și 244[3] CP RM, sunt infracţiuni materiale. Ele se consideră consumate din momentul producerii daunelor în proporţii deosebit de mari. Dacă faptele specificate în aceste articole nu implică producerea daunelor în proporţii deosebit de mari, pot fi aplicate sancțiunile financiare prevăzute de alin. (3) art. 113[2] al Legii nr. 108/2016.

Latura subiectivă a infracțiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, se caracterizează prin intenţie directă sau indirectă. În cazul infracţiunii prevăzute la art. 244[3] CP RM, latura subiectivă se caracterizează prin intenţie directă. Scopul special al acestei infracţiunii este cel de a dobândi sau înstrăina, în mod direct sau indirect, pentru sine sau pentru o terță persoană, produse energetice angro la care se referă aceste informații.

Subiectul infracțiunii, specificate la art. 244[2] CP RM, trebuie să aibă calitatea specială de participant la piaţa angro a gazelor naturale, altul decât victima aceleiași infracțiuni. În prezența modalității normative consemnate la lit. d) art. 244[2] CP RM, subiect al infracțiunii, prevăzute la art. 244[2] CP RM, poate fi,

de asemenea, persoana care difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică. Cât privește calitatea specială a subiectului infracțiunii prevăzute la art. 244^3 CP RM, aceasta trebuie stabilită cu luarea în considerare a condițiilor menționate în alin. (2)-(6) art. 97^1 al Legii nr. 108/2016.

Referințe:

1. Legea nr. 249 din 29.07.2022 cu privire la modificarea unor acte normative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 251-256.
2. Nota informativă la Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale – art. 1, 2, 3 ș.a.; Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică – art. 5, 11, 12 ș.a.; Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 – art. 244^2, 244^3). [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5914/language/ro-RO/Default.aspx
3. Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203.
4. Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25.10.2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie. [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R1227&from=RO
5. The Electricity and Gas (Market Integrity and Transparency) (Criminal Sanctions) Regulations 2015. [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://www.legislation.gov.uk/uksi/2015/979/contents
6. Legea României nr. 123 din 10.07.2012 energiei electrice și a gazelor naturale. În: Monitorul Oficial al României, 2012, nr. 485.
7. Guidance Note 1/2017 on the application of article 5 of REMIT on the prohibition of market manipulation. Wash trades. [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://documents.acer.europa.eu/en/remit/About/Guidance
8. ACER Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency. 6th Edition. [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://acer.europa.eu/en/remit/Documents/ACER_Guidance_on_REMIT_application_6th_Edition_Final.pdf
9. IANCU, M., SOLTAN, V., BUNEA, A. Transparency of the electricity and natural gas markets: one decade of REMIT application (I). [Accesat la 30.11.2022] Disponibil: https://rlw.juridice.ro/20201/transparency-of-the-electricity-and-natural-gas-markets-one-decade-of-remit-application-i.html

Date despre autor:

Vitalie STATI, doctor în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.
E-mail: vitalie.stati@usm.md
ORCID: 0000-0003-1371-4961

Prezentat la 08.12.2022